

Asia: VN/20544/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?

Karvi pitää hyvänä, että oppiaineiden tavoitteet toimivat arvioinnin perustana ja että oppimista, osaamista ja työskentelyä arvioidaan suhteessa selkeästi määriteltuihin tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Tämä vahvistaa arvioinnin yhdenmukaisuutta.

Karvin näkemyksen mukaan työskentelyn arvioinnin roolia ja painoarvoa tulisi kuitenkin täsmentää. Mikäli työskentely muodostaa jatkossakin osan arvosanasta, arvosanojen vertailtavuus ei parane, koska arvosana ei kuvaa yksiselitteisesti oppilaan osaamisen tasoa. Tätä tulkinnanvaraisuutta näkyy Karvin arviointituloksissa.

Samoin oppiaineiden eri tavoitealueiden keskinäinen painotus jää edelleen pitkälti opettajan harkintaan, mikä lisää eroja koulujen välillä ja voi heikentää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua esim. jatko-opintoihin haettaessa.

Karvi katsoo, että arvioinnin kohteet ja niiden painotukset tulisi määritellä selkeämmin ja konkreettisemmin Opetushallituksen määräyksissä.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?

Karvin näkemyksen mukaan kompensatioperiaatteen soveltamista tulee konkretisoida opetussuunnitelman perusteissa. Pitäisi määritellä tarkemmin, kuinka laajaa kompensointi voi olla. Kuinka monta tavoitetta yhdestä oppiaineesta voi kompensoida? Karvin näkemyksen mukaan kokonaisen sisältöalueen kaikkia tavoitteita ei voi kompensoida, vaikka toisella sisältöalueella olisi hyvää osaamista. Mikäli kompensatioperiaatetta ei voida yksiselitteisesti määritellä, Karvi kannattaa siitä luopumista. Arvioinnin haasteena on, että opetussuunnitelmassa on useita tavoitteita ja kriteereitä, ja nykyohjeistus mahdollistaa sen, että heikompi suoritus yhdessä tavoitteessa voidaan kompensoida toisen tavoitteen osoitetulla osaamisella.

Jotta oppilas ei etenisi ilman välttämätöntä osaamista, perusteissa tulisi määritellä ne oppiainekohtaiset tavoitteet, joissa hyväksytty suoritus on aina etenemisen edellytys eikä suorituksia

voida kompensoida. Lisäksi hylätyn suorituksen kriteerit tulee kuvata selkeästi, jotta arvosanojen 4 ja 5 välinen raja muodostuu yksiselitteisesti.

Opetussuunnitelman perusteissa on myös tarpeen täsmentää, kuinka suuressa osassa oppiaineen tavoitteita oppilaan tulee saavuttaa arvosanan 5 kriteerien mukainen osaaminen sekä ovatko jotkin tavoitteet hyväksytyn suorituksen kannalta painokkaampia tai välttämättömiä. Samalla tulee arvioida, onko arvosanan 5 nykyinen vaatimustaso tarkoituksenmukainen vai tulisiko sitä joissain tapauksissa korottaa. On tärkeää, että kriteereihin sisältyvää ohjauksen määrää ja laatua täsmennetään, jotta arvosanaan 5 vaaditaan oppilaalta itsenäistä osaamista.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?

Karvillä ei ole lausuttavaa 22 b §:n osalta.

Onko teillä muita huomioita esitykseen?

Karvi katsoo, että lakimuutoksen tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Esitys edellyttää kuitenkin merkittäviä muutoksia myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Viime vuosien vaihteellaiset uudistukset ovat johtaneet siihen, että perusteet ovat paikoin sirpaleiset ja vaikeasti jäsentyvät.

Asteittain tehtyjen päivitysten seurauksena opetussuunnitelman perusteisiin voi kertyä päällekkäisyyksiä ja epä johdonmukaisuuksia, mikä vaikeuttaa niiden käyttöä paikallisessa opetussuunnittelussa

Tämän vuoksi Karvi katsoo, että perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kokonaisuudistus olisi tarkoituksenmukaisempi ratkaisu kuin vaihteellinen päivittäminen. Lisäksi tarvitaan riittävästi resursseja ja aikaa paikallisten opetussuunnitelmien, opetuksen ja arvioinnin päivittämiseen ja kehittämiseen. On myös tärkeää huomioida, että uudistuksen tavoitteet eivät toteudu pelkästään asiakirjoja muokkaamalla. Mikäli arviointikäytänteisiin halutaan aidosti muutoksia, on panostettava myös paikallisen tason koulutukseen.

Venäläinen Salla
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus